

Управління культури Департаменту культури,
молоді та спорту Волинської ОДА
Волинська обласна бібліотека для дітей

«Чарівна скарбничка казок Наталії Забіли»

до 120-річчя від дня народження
української поетеси, драматурга
Наталії Львівни Забіли

Луцьк 2023

«Чарівна скарбничка казок Наталії Забіли» : (до 120-річчя від дня народження української поетеси, драматурга) : інформ-досьє / Волинська обласна бібліотека для дітей ; автор-уклад. О. Ребрина. – Луцьк, 2023. – 11 с.

Від укладача

У виданні вміщено біографічний нарис про життєвий та творчий шлях письменниці, перелік її творів, список літературно-критичних матеріалів, які є у фондах бібліотеки, та на веб-сайтів про неї.

Автор-укладач О. Ребрина

Відповідальний за випуск Л. Хілуха

Творчість Наталі Забіли супроводжувало впродовж багатьох років дитинство не одного покоління – розкривала скарби свого серця – дарувала дітям тепло, радощі, розповідаючи чарівну казку життя.

Український поет Валентин Бичко охарактеризував творчість Наталії Забіли як «материнську пісню, цікаву, барвисту, розумну, клопітку, дбайливу», а в передмові до вибраних творів авторки в 4-х томах (К: «Веселка», 1983) він назвав її «однією із найвидатніших українських письменниць, що пишуть для дітей».

Народилася письменниця 5 березня 1903 року в Петербурзі у дворянській багатодітній мистецькій родині. Старовинний козацько-старшинський рід Забіл був багатим на яскраві постаті. Рідний дід Наталі — Пармен Забіла (1830-1917) — прославився як скульптор – автор першого погруддя Т. Г. Шевченка. Її прадід Віктор Забіла – автор ліричних поезій «Гуде вітер вельми в полі» та «Не щебечи, соловейку», які були покладені на музику і згодом стали народними піснями. Дитинство письменниці було сповнене захопленням красою слова, живописом, музикою.

Батько любив розповідати про родичів: сімнадцять козацьких полковників, посвоячених із Безбородьками, Граб'янками, Мировичами, Полуботками, Скоропадськими. Отримали козаки прізвище через Петра Забілу з Борзни. Цей характерник-довгожитель поважав борщ зі сметаною. А забілом називають молоко, сметану, що забілюють борщ, чай, каву. Батьки теж мали хист до живопису, навчалися в художньому училищі Штиглиця. Батько був чиновником Міністерства землеробства, а мама цілком віддалася вихованню дітей. У чотири роки Наталя навчилася читати і писати, мріяла бути вчителькою. Дівчинка рано почала цікавитися

літературою, яка згодом стала справою її життя. Багато читала, зокрема твори Тараса Шевченка, і вже в дитинстві почала писати вірші, оповідання, казки. Росла Наталя переконаною, що уславить свій рід: досконало знала мови, грала на фортепіано, віршувала.

У 1917 році сім'я переїжджає в Україну й оселяється в невеличкому селищі Люботин Харківської області. У 14 років Наталя Забіла закінчила прискорений курс гімназії, кілька років вчителювала в селі Старий Люботин під Харковом. У роки вчителювання майбутня письменниця дістала чимало безпосередніх вражень про учнівське життя, навчилася бачити в кожному малюку особистість.

Навчаючись на історичному відділенні Харківського інституту народної освіти вже писала прозу та поезію для дітей.

1924 року у кам'янець-подільській газеті «Червоний кордон» вийшов друком перший вірш Наталі Забіли «Війна – війні». Після закінчення інституту працювала в Українській книжковій палаті, співробітником редакції журналу «Нова книга».

Незабаром молода поетеса увійшла до Спілки селянських письменників «Плуг». У 1926 році вийшла перша книжка поезій «Далекий край», а 1927 році оповідання для дітей «За волю» та «Повість про Червоного звіра», через рік – віршоване оповідання для дітей «Про маленьку мавпочку».

Незабаром юних читачів вже тішили «Пригоди з автобусом» (1928), «У морі» (1929), «Про Тарасика й Марисю» (1930).

Одним з найкращих творів Наталії Забіли є цикл віршованих оповідань «Ясочина книжка» (1934), який вважається вершиною української дитячої поезії. Невеличка за обсягом збірка складається

з восьми коротких оповідань, об'єднаних однією героїнею – маленькою дівчинкою Ясею. Від першого оповідання «Ясочин садок» до заключного «Ведмедикова хатка» проходить рівно рік – від зими до зими. «Ясочина книжка» присвячена донці, пережила кілька перевидань – останнє в 2000 році, а сукупний наклад сягав сотень тисяч примірників. Її ілюстрували художники Йосип Дайц, Вікторія Ковальчук, Григорій Захарчук, Олена Головінська, Микола Бекало, Ада Рибачук та інші. Найбільше видань було з ілюстраціями української художниці, ілюстратора дитячих книжок Аделі Гілевич. Не менш популярною була її «Абетка» та «Читанки», якими зачитувались всі школярі.

Наталія Забіла – вроджена казкарка. Її казки беруть свої витoki з багатющої скарбниці української народної творчості, легкі для сприйняття дитиною, з доброзичливим гумором. Вона вважала, що казка обов'язково повинна мати щасливий кінець.

Твори для дітей стають її покликанням, щоденною турботою, приносять їй заслужений успіх і любов мільйонів юних читачів.

З 1941 по 1945 роки письменниця жила і працювала в Казахстані.

Повернувшись в Україну, очолювала Харківську письменницьку організацію, до 1947 року редагувала журнал «Барвінок».

Великою популярністю серед читачів користувалися збірки: «Під ясным сонцем» (1949), «Веселим малюкам» (1959), «У широкий світ» (1960), «Оповідання, казки, повісті» (1962), «Стояла собі хатка» (1974), «Рідний Київ» (1977, 1982), а також «Вибрані твори» в чотирьох томах (1984).

Наталія Забіла – автор творів на історичні теми: «Перший крок» (1968) – п'єси-фантазії про життя наших далеких предків та драматичної поеми «Троянові діти» – поетичного переказу «Слова про похід Ігорівім».

Поетеса широко відома, як перекладач та популяризатор в Україні дитячої літератури інших народів. Вона плідно працювала в галузі перекладу з французької, польської та інших мов. Твори самої письменниці перекладалися багатьма мовами.

Наталія Львівна вела велику громадську роботу. Протягом багатьох років була головою комісії дитячої літератури у Спілці письменників України, членом редколегії дитячих журналів, редакційної ради Дитвидаву, виступала на письменницьких з'їздах і нарадах із питань дитячої літератури як критик і літературознавець.

Творчий доробок поетеси налічує понад двісті творів для дошкільного та молодшого шкільного віку. Крім того, Наталія Забіла була автором підручників «Читанка» для другого класу (1933) і «Читанка» для третього класу (1939), які перевидавалися кілька разів. Деякі поезії письменниці покладені на музику, їх охоче співає малеча у дитячих садках.

Померла поетеса 6 лютого 1985 року в Києві.

За видатні досягнення в дитячій літературі Наталія Забіла стала першим лауреатом престижної республіканської премії імені Лесі Українки (1972).

У 1988 році редакцією відомого популярного дитячого журналу «Малятко» засновано Літературну премію імені Наталії Забіли за найкращий літературний твір та найкраще ілюстрування.

У 2013 році Верховною Радою України зареєстровано законопроект про відзначення 110-річчя з дня народження Наталії Забіли заснуванням Державної премії за твори для дітей.

Впродовж усього творчого життя вона сповідувала один принцип: для дітей треба писати так само добре, як і для дорослих, і навіть ще краще.

ТВОРИ

Забіла Н. Л. Будинок казковий, п'ятиповерховий : кн.-планшетка / Н. Л. Забіла ; худож. Т. П. Юрченко. – Київ : Веселка, 1990. – 8 с. : іл.

Забіла Н. Л. Велика збірка творів : у 2 кн. [Кн.1] : вірші / Н. Л. Забіла ; Є. Житник. – Харків : ВД «Школа», 2005. – 304 с. : іл.

Забіла Н. Л. Велика збірка творів : у 2 кн. [Кн. 2] : проза / Н. Л. Забіла ; мал. Є. Житник. – Харків : ВД «Школа», 2011. – 301 с. : іл. – (Майстри української дитячої літератури).

Забіла Н. Л. Весела абетка : вірші / Н. Л. Забіла ; худож. О. Кохан. – Київ : Веселка, 1989. – 32 с. : іл.

Забіла Н. Л. Веселий корабель : вірші, оповід. та казки / Н. Л. Забіла ; ред.-упоряд. та авт. передм. О. С. Яремійчук ; мал. О. Якутович. – Київ : Веселка, 2004. – 119 с. : іл. – (Українській дитині).

Забіла Н. Л. Вибрані твори в 4 т. : віршовані казки, лічилки, загадки. Т. 1. : веселим малюкам / Н. Л. Забіла ; худож. оформ. О. Якутович. – Київ : Веселка, 1973. – 239 с. : іл.

Забіла Н. Л. Вибрані твори в 4 т. : віршовані казки. Т. 2 : у широкий світ / Н. Л. Забіла ; худож. оформ. О. Якутович. – Київ : Веселка, 1983. – 207 с. : іл.

Забіла Н. Л. Вибрані твори в 4 т. : оповідання, казки, повість. Т. 3 : в казках і в житті / Н. Л. Забіла ; худож. О. Якутович. – Київ : Веселка, 1984. – 319 с. : іл.

Забіла Н. Л. Вибрані твори в 4 т. : п'єси. Т. 4 : завісу відкрито / Н. Л. Забіла ; мал. О. Якутович. – Київ : Веселка, 1984. – 248 с. : іл.

Забіла Н. Л. Дванадцять місяців / Н. Л. Забіла ; худож. В. Ковальчук. – Львів : Аверс, 1999. – 15 с. : іл.

Забіла Н. Л. Оксанчине вбрання : кн.-іграшка / Н. Л. Забіла ; худож. О. В. Духневич. – Київ : Грайлик, 1994. – 10 с. : іл.

Забіла Н. Л. Олівець-малювець : зб. кращих творів для дітей / Н. Л. Забіла ; худож. Є. Житник. – Харків : Школа, 2013. – 80 с. : іл. – (Шедеври української дитячої поезії).

Забіла Н. Л. Про дівчинку, яка всього боялась / Н. Л. Забіла ; худож. С. М. Васильченко. – Київ : Томіріс, 2002. – 15 с. : іл.

Забіла Н. Л. Про малят і про звірят : зб. улюблених творів для дітей / Н. Л. Забіла ; худож. Є. Житник. – Харків : Школа, 2011. – 79 с. : іл. – (Шедеври української дитячої поезії).

Забіла Н. Л. Про малят і про звірят : зб. улюблених творів для дітей / Н. Л. Забіла. – Харків : Школа, 2004. – 79 с. : іл.

Забіла Н. Л. Хатинка на ялинці : казки / Н. Л. Забіла ; худож. В. Гончаренко. – Київ : АВДІ, 2012. – 18 с. : іл. – (Читаю сам 1).

Забіла Н. Л. Три чверті віку : поезії / Н. Л. Забіла. – Київ : Дніпро, 1978. – 252 с. : іл.

Забіла Н. Л. Троянові діти : драм. поема / Н. Л. Забіла ; худож. О. Павловська. – Київ : Веселка, 1982. – 101 с. : іл. – (Бібліотечна серія).

Забіла Н. Л. Чарівна хустинка : казки / Н. Л. Забіла ; іл. М. Левицького. – Торонто : Нью-Йорк : ОПЛДМ, 1970. – 30 с. : іл. – (Нашим дітям).

Забіла Н. Л. Ясоччин садок : кн.-іграшка / Н. Л. Забіла ; худож. В. Ковальчук. – Київ : Веселка, 1987. – 15 с. : іл.

Забіла Н. Л. Ясоччина книжка : оповід. / Н. Л. Забіла ; худож. М. Бекало. – Київ : Веселка, 1993. – 28 с. : іл.

ЛІТЕРАТУРА ПРО ПИСЬМЕННИЦЮ

Більчук М. Наталя Забіла / М. Більчук // Українські та зарубіжні письменники : розповіді про життя і творчість : посібник / М. Більчук. – Тернопіль, 2007. – С. 59-61.

Кодлюк Я. П. Наталя Забіла / Я. П. Кодлюк, Г. С. Одинцова // Розповіді про письменників : посіб. для вчителя почат. кл. / Я. П. Кодлюк, Г. С. Одинцова. – 3-е вид. – Тернопіль, 2003. – С. 36-37.

Наталя Забіла // Дивосвіт «Веселки» : антол. л-ри для дітей та юнацтва : у 3 т. Т. 2 : українська література / упоряд. Б. Чайковський. – Київ, 2005. – С. 204.

Наталя Забіла // Рідне слово. Українська дитяча література : хрестоматія : у 2 кн. Кн. 2 / упоряд. З. Варавкіна, А. Мовчун, М. Черній. – Київ, 1999. – С. 192-193.

Наталя Забіла // Українська література для дітей : хрестоматія / упоряд. О. О. Грачківська. – Київ, 2011. – С. 342-343.

*****

Баранов В. Жінка у київському вікні : пам'ять світлини / В. Баранов // Київ. – 2014. – № 1. – С. 161-162.

Дворецька Ю. Наталя Забіла. Майстриня дитячої казки : духовні джерела / Ю. Дворецька // Я вивчаю українську. – 2013. – № 3. – С. 30-33.

Із щирим словом до дітей : 5 березня – 115 років від дня народження Наталі Забіли // Шкільна бібліотека. – 2018. – № 2. – С. 21-22.

Материнська пісня : до 110-річчя від дня народження Н. Л. Забіли (1903-1985) // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2013. – № 1. – С. 103-108.

У світі книги : (вивчення творчості українських письменників на уроках позакласного читання) : початкова школа ХХІ сторіччя / упоряд. О.Ночвінова // Розкажіть онуку. – 2011. – № 13-14 (липень). – С. 17-28. – Продовж. Початок № 11-12, 2011.

Харлан О. Історія життя Наталії Забіли : зламана доля чи літературний успіх? / О. Харлан // Дивослово. – 2018. – № 6. – С. 55-59.

WEB-БІБЛІОГРАФІЯ

Біографія Наталі Забіли [Електронний ресурс] // УкрЛіб : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://www.ukrlib.com.ua/bio/author.php?id=331>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 27.02.2023.

Забіла Наталя біографія [Електронний ресурс] // OnlyArt : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://onlyart.org.ua/biographies-poets-and-writers/zabila-natalya-biografiya/>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 27.02.2023.

Забіла Наталя Львівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Забіла> Наталя Львівна. – Назва з екрану. – Дата звернення: 27.02.2023.

Наталя Забіла біографія коротко [Електронний ресурс] // Dovidka.biz.ua : [веб-сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <https://dovidka.biz.ua/natalya-zabila-biografiya-skorochno/>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 02.03.2023.